Instanța de fond: Judecătoria Chişinău (sediul Centru) (jud. Corneliu Guzun)
Dosarul nr. 3a-133/25 (2-23130612-02-3a-23012025)

Republica Moldova
Curtea de Apel Centru
D E C I Z I E

20 ianuarie 2026 mun. Chişinău

Completul specializat în examinarea acţiunilor în contencios administrativ și în materie de insolvabilitate, reorganizare și dizolvare a persoanelor juridice din cadrul Colegiul Civil, Comercial și de Contencios Administrativ al Curții de Apel Centru

Avînd în componenţa sa:
Preşedintele completului, judecătorul Mîra Ghenadie
Judecătorii Ghedrovici Nicolae şi Bostan Angela
Grefier Ursu Reveca

Judecînd în şedinţă publică, cererea de apel declarată de ***Constantinescu Elena*** asupra hotărârii Judecătoriei Chișinău (sediul Centru) din 05 iulie 2024, adoptată la acțiunea în contencios administrativ depusă de Constantinescu Elena către Casa Națională de Asigurări Sociale privind anularea actelor administrative și obligarea la emiterea actului administrativ,

C O N S T A T Ă:

Obiectul acțiunii, circumstanțele cauzei.

La 11 septembrie 2023, Constantinescu Elena s-a adresat cu acțiunea în contencios administrativ îndreptată către Casa Naţională de Asigurări Sociale (în continuare CNAS) cu privire la anularea răspunsului CNAS nr.***** din 4 septembrie 2023 privind respingerea cererii prealabile, anularea deciziei CTAS Cimișlia nr.***** din 25 iulie 2023 și nr.***** din 29 august 2023 privind refuzul stabilirii pensiei anticipate, obligarea CNAS, în condițiile legii, să emită actul administrativ individual favorabil prin care să includă în stagiul de cotizare pentru stabilirea pensiei anticipate de carieră lungă perioada de la 1 septembrie 2018 până la 31 decembrie 2020, perioadă în care reclamanta a activat în funcție de notar.

În susținerea cererii de chemare în judecată a invocat că, prin decizia CTAS Cimișlia nr.***** din 25 iulie 2023, recepționată la 1 august 2023, i s-a refuzat în acordarea pensiei anticipate pentru carieră lungă, invocându-se că stagiul necesar de cotizare pentru solicitarea pensiei anticipate conform art.152 din Legea 156/1998, este

de 36 de ani, iar solicitantul a confirmat un stagiu de cotizare de numai de 32,3 ani.

A invocat că, ulterior la 29 august 2023, CNAS a revizuit cererea de refuz emisă la 25 iulie 2023, fiind emisă o nouă decizie cu nr.*****, recepționată la 5 septembrie 2023, unde s-a indicat că stagiul de cotizare realizat de aceasta este deja de 34,7 ani.

Reclamanta a menționat că, prin răspunsul CNAS nr.***** din 4 septembrie 2023, recepționat la 5 septembrie 2023, cererea prealabilă a fost respinsă pe motiv că perioada de activitate în calitate de notar și avocat care activează în baza licenței în modul stabilit de lege și pentru care a fost achitată taxa fixă prevăzută anual în Legea bugetului de asigurări sociale, se include în stagiul de cotizare numai la acordarea dreptului la pensie minimă pentru limită de vârstă.

Așadar, consideră reclamanta că, concluzia CNAS în acest sens este contrară legii. Or, dreptul la pensie, limitele lui, cotele de contribuție, stagiile, obligațiile și celelalte aspecte care vizează acest drept nu pot fi stabilite decât prin lege.

Conform art.8 alin.(l) din Legea 69/2016, notarul este exponentul puterii de stat, împuternicit în modul stabilit de lege în baza licenței și a ordinului de învestire cu împuterniciri de exercitare a activității notariale, iar conform art. 10 alin.(l) lit. d) din Legea 69/2016 cu privire la organizarea activității notarilor, notarul are dreptul să beneficieze de asigurare socială de stat și de pensie în condițiile legii.

Articolul 39 din Legea stabilește că, în cuantumul cheltuielilor pentru desfășurarea activității notariale sunt incluse și contribuțiile de asigurări sociale de stat și de asigurări obligatorii de asistență medicală. Noțiunea de contribuție de asigurări sociale conform legii este suma datorată de plătitorul contribuțiilor în mod obligatoriu la bugetul asigurărilor sociale de stat.

Prin urmare, Constantinescu Elena a subliniat că, stagiul de cotizare reprezintă perioada de timp pentru care s-au achitat contribuții de asigurări sociale la sistemul public de pensii, precum și cea pentru care asigurații cu declarație individuală de asigurare sau contract de asigurare socială au datorat și plătit contribuții de asigurări sociale la sistemul public de pensii.

Totodată, sub aspectul acordării pensiei anticipate pentru carieră lungă, toate persoanele trebuie să îndeplinească cerințele prevăzute de lege pentru acordarea acestui tip de pensie. Or, conform art. 152 din Legea 156/98 privind sistemul public de pensii, dreptul la pensie anticipată pentru carieră lungă se acordă persoanelor care au realizat un stagiu contributiv de cotizare cu 5 ani pentru bărbați și cu 3 ani pentru femei mai mare decât cel prevăzut la art. 42 alin. (1).

La calcularea stagiului de cotizare necesar acordării pensiei anticipate pentru carieră lungă nu se iau în calcul perioadele necontributive prevăzute la art. 5 alin. (2) din Legea citată supra. Cuantumul pensiei anticipate pentru carieră lungă se stabilește în aceleași condiții în care se stabilește cel al pensiei pentru limită de vârstă. La data îndeplinirii cumulative a condițiilor pentru acordarea pensiei pentru limită de vârstă, aceasta se acordă în baza cererii personale, prin adăugarea perioadelor necontributive asimilate stagiului de cotizare și a celor contributive realizate anterior.

Reclamanta a notat că, conform legislației în vigoare, activitatea avocaților, auditorilor și notarilor se va include în stagiul de cotizare la prezentarea documentelor

ce confirmă plata contribuțiilor de asigurări sociale, eliberate de organele teritoriale de asigurări sociale.

A evocat că, legea prevede expres care sunt perioadele ce nu se includ în stagiul de cotizare necesar acordării pensiei anticipate pentru carieră lungă, în care reclamanta, activând în calitate de notar, nu se regăsește.

Din conținutul deciziei inițiale, se constată că, în stagiul de cotizare determinat pentru calcularea pensiei anticipate pentru carieră lungă, nu a fost inclusă activitatea de notar de la 1 septembrie 2018 și până la 31 mai 2023.

De asemenea a evidențiat că, în decizia din 29 august 2023 nr. *****, stagiul confirmat pentru perioada 1 septembrie 2018-31 mai 2023 a fost inclus parțial. Or, perioada de activitate 1 ianuarie 2021-31 mai 2023 a fost inclusă în stadiul de cotizare, iar perioada de la 1 septembrie 2018 până la 31 decembrie 2020, adică încă 2 ani și 4 luni, nu a fost inclusă.

Suplimentar a mai menționat că, perioadele care nu se includ în stagiul de cotizare necesar acordării pensiei anticipate pentru carieră lungă sunt prevăzute expres și exhaustiv de art. 5 alin. (2) din Legea privind pensiile de asigurări sociale de stat, astfel, aceste norme nu prevăd că în perioada stagiului de cotizare nu s-ar include perioadele de achitare a contribuțiilor sub formă de taxă fixă, plăți făcute de reclamantă începând cu 1 septembrie 2018 și până la data adresării pentru stabilirea pensiei anticipate pentru carieră lungă, 13 iunie 2023.

Reclamanta a mai notat că, pensia anticipată pentru carieră lungă reprezintă un beneficiu acordat asiguraților care au realizat un stagiu complet de cotizare (36 ani) de a dobândi dreptul de asigurări sociale înainte de împlinirea vârstei standard de pensionare, norma legală având un caracter derogatoriu de la condiția generală a vârstei de pensionare pentru deschiderea dreptului la pensie pentru limită de vârstă.

Astfel, pensia anticipată pentru carieră lungă se deosebește de pensia pentru limită de vârstă prin faptul că se permite reducerea vârstei standard de pensionare, în condițiile în care este realizat stagiul complet de cotizare cu o depășire de 3 ani, condiție întrunită de reclamantă. Or, aceasta este angajată în câmpul muncii în Republica Moldova din 6 august 1984, realizând un stagiu de muncă la situația din 13 iunie 2023 în total 38 ani 10 luni, și stagiu contributiv de 36 ani 11 luni (1 an 8 luni, s-a aflat în concediu pentru îngrijirea copilului până la atingerea vârstei de 3 ani).

În argumentarea acestei opinii reclamanta a reținut că, singurele condiții impuse de art. 152 din Legea 156/98 privind sistemul public de pensii, pentru nașterea dreptului la pensia anticipată sunt cele referitoare la stagiul de cotizare: cu 5 ani pentru bărbați și cu 3 ani pentru femei mai mare decât cel prevăzut la art. 42 alin. (1), astfel, la data îndeplinirii acestei condiții, persoana îndreptățită poate solicita pensia anticipată.

Concomitent, în baza dispozițiilor legale la stabilirea stagiului de cotizare necesar acordării pensiei anticipate nu se iau în considerare perioadele asimilate stagiului de cotizare prevăzute la art. 5 alin. (2) din Legea 156/98 privind sistemul public de pensii. Pe când dânsei i s-a aplicat doar perioadele necontributive de la alin.(2) lit.b) - îngrijirea copilului în vârstă de până la 3 ani de la 1 februarie 1990 și până la 19 noiembrie 1990 și 2 ianuarie 1992- 23 noiembrie 1992, care nu au fost incluse corect de către CNAS la

calcularea stagiului contributiv.

Mai consideră că, condițiile impuse de lege pentru nașterea dreptului la pensie anticipată pentru carieră lungă, au fost respectate, deoarece la data depunerii cererii pentru acordarea pensiei anticipate ultima a realizat un stagiu contributiv în mărime de 36 ani 11 luni.

În continuare, deschiderea dreptului la pensie pentru limită de vârstă la momentul îndeplinirii condițiilor de vârstă standard și stagiu complet de cotizare nu prevede doar situația pensionarilor care achită contribuțiile de asigurări sociale în alt mod decât în suma fixă prevăzută de lege, ci și în cazul tuturor persoanelor îndreptățite.

De altfel, chiar din interpretarea gramaticală a textului rezultă că este vorba de o dispoziție care consacră un drept, fără a interzice un alt drept.

În plus, lipsa unei reglementări exprese a interdicției dreptului la pensia anticipată pentru carieră lungă în legea în vigoare conduce la concluzia că notarul poate să opteze pentru pensia anticipată pentru carieră lungă la data îndeplinirii condițiilor prevăzute de lege pentru această din urmă categorie de pensie. Or, simpla împrejurare că o persoană a achitat contribuții de asigurări sociale în sumă fixă nu poate constitui un criteriu obiectiv care să împiedice acea persoană să obțină o pensie la care, în cazul în care nu s-ar fi aflat în această situație specială, ar fi avut dreptul.

Faptul că, la data îndeplinirii condițiilor pentru acordarea pensiei pentru limită de vârstă, pensia anticipată pentru carieră lungă devine pensie pentru limită de vârstă, nu poate fi interpretat ca o limitare a dreptului aceleiași persoane de a-și exercita dreptul de a beneficia de alte categorii de pensii, în măsura în care îndeplinește condițiile prevăzute de lege spre a beneficia de acestea.

Nu este necesară consacrarea expresă a acestei posibilități, de vreme ce ea este deschisă tuturor persoanelor care îndeplinesc condițiile cumulative ale art. 152 din lege.

Din contra a relatat că, dacă legiuitorul ar fi dorit să excludă această categorie de persoane de la obținerea pensiei anticipate pentru carieră lungă, ar fi trebuit să prevadă expres o astfel de excludere, de vreme ce o atare interdicție nu rezultă din niciun alt text al legii.

Astfel, în lipsa unei interdicții exprese, sub imperiul legislației actuale, dreptul de a beneficia de pensia anticipată pentru carieră lungă aparține și persoanei care îndeplinește condițiile cumulative pentru obținerea acestui tip de pensie.

Prin referința depusă la 25 octombrie 2023, CNAS a pledat pentru respingerea acțiunii, ca fiind neîntemeiată. (f.d. 51-53)

<u>Hotărârea instanței de fond ce constituie obiectul apelului.</u>

Prin hotărîrea Judecătoriei Chişinău (sediul Centru) din 5 iulie 2024, cererea de chemare în judecată depusă de Constantinescu Elena către Casa Națională de Asigurări Sociale privind anularea actelor administrative și obligarea la emiterea actului administrativ, s-a respins, ca neîntemeiată. (f.d. 136, 139-142)

<u>Verificarea întrunirii condițiilor de admisibilitate a apelului.</u>

Invocînd ilegalitatea hotărârii instanței de fond, la 26 iulie 2024, prin intermediul oficiului poștal, Constantinescu Elena a declarat apel nemotivat asupra hotărîrii Judecătoriei Chişinău (sediul Centru) din 5 iulie 2024. (f.d. 146-149)

În conformitate cu art. 232 alin. (1) Cod administrativ, apelul se depune la instanţa de judecată care a emis hotărîrea contestată în termen de 30 de zile de la pronunţarea dispozitivului hotărîrii, dacă legea nu stabileşte un termen mai mic. Instanţa de judecată care a emis hotărîrea contestată transmite neîntîrziat apelul împreună cu dosarul judiciar, după motivarea hotărîrii, instanţei de apel.

Conform art. 232 alin. (2) Cod administrativ, *motivarea apelului se prezintă la instanţa de apel în termen de 30 de zile de la data notificării hotărîrii motivate. Dacă se depune împreună cu apelul, motivarea apelului se depune la instanţa de judecată care a emis hotărîrea contestată.*

Din materialele cauzei rezultă că, la caz dispozitivul hotărîrii instanţei de fond a fost pronunţat public la 5 iulie 2024, iar cererea de apel, cu motivele apelului, a fost depusă prin intermediul oficiului poștal, la 12 decembrie 2024, prin urmare Completul judiciar constată că apelul declarat a fost depus în interiorul termenului legal. (f.d. 151-162)

Argumentele apelantului ce vizează pretinsa ilegalitate a hotărârii atacate cu apel.

Prin cererea de apel, Constantinescu Elena a solicitat, admiterea cererii de apel, casarea hotărârii primei instanțe și emiterea unei noi hotărâri de admitere a acțiunii, în sensul formulat.

În motivarea apelului, Constantinescu Elena a indicat dezacordul cu hotărârea primei instanțe, pe care o consideră pasibilă de casare, deoarece instanța de fond ar fi aplicat eronat normele de drept material și ar fi apreciat greșit circumstanțele cauzei.

În esență apelanta a reiterat argumentele de fapt și de drept indicate în cererea de chemare în judecată.

Suplimentar, a menționat că, prima instanță a reținut neîntemeiat că perioada 1 septembrie 2018–31 decembrie 2020, în care aceasta a activat în funcție de notar și pentru care au fost achitate contribuții de asigurări sociale de stat obligatorii în mărime fixă, nu urmează a fi inclusă în stagiul de cotizare necesar stabilirii pensiei anticipate pentru carieră lungă.

În opinia apelantei, instanța de fond a interpretat eronat prevederile art. 5 și art. 15^2 din Legea nr. 156/1998 privind sistemul public de pensii.

Apelanta a susținut că, art. 5 alin. (1) stabilește regula potrivit căreia în sistemul public stagiul de cotizare însumează toate perioadele contributive, iar alin. (2) enumeră perioadele necontributive asimilate stagiului de cotizare. Or, perioada în care apelanta a exercitat activitatea de notar, cu achitarea contribuțiilor obligatorii de asigurări sociale, nu este o perioadă necontributivă și nici nu este prevăzută de lege ca fiind exclusă de la calcularea stagiului necesar acordării pensiei anticipate pentru carieră lungă.

De asemenea, a mai invocat că prima instanță a aplicat greșit dispozițiile Legii nr. 211/2018 și ale Legii nr. 60/2020, referitoare la modificarea Legii nr. 489/1999, reținând că notarii care achită contribuții în sumă fixă pot beneficia doar de pensie pentru limită de vârstă.

În acest sens, apelanta a susținut că, prevederile menționate nu sunt relevante speței, întrucât o parte din perioada litigioasă — 1 septembrie 2018–31 decembrie 2018 — nu cade sub incidența Legii nr. 211/2018, intrată în vigoare la 1 ianuarie 2019, iar

prevederile Legii nr. 60/2020 au fost puse în aplicare începând cu 1 ianuarie 2021, adică ulterior perioadei contestate.

Concomitent, apelanta a relatat că, pensia anticipată pentru carieră lungă a fost introdusă prin Legea nr. 208/2021, în vigoare din 1 ianuarie 2022, iar la data depunerii cererii, 13 iunie 2023, aceasta ar fi îndeplinit condițiile prevăzute de art. 15² din Legea nr. 156/1998, având un stagiu contributiv suficient pentru acordarea pensiei anticipate pentru carieră lungă.

Consideră neîntemeiată concluzia primei instanțe potrivit căreia contribuțiile de asigurări sociale de stat obligatorii achitate de notari în mărime fixă urmează a fi luate în calcul doar la stabilirea pensiei pentru limită de vârstă. Or, legea nu prevede expres că aceste contribuții nu pot fi valorificate la stabilirea pensiei anticipate pentru carieră lungă, dimpotrivă, în lipsa unei interdicții exprese, perioada respectivă trebuie calificată ca perioadă contributivă.

Totodată, apelanta a invocat că, prin refuzul CNAS/CTAS de a include perioada 1 septembrie 2018–31 decembrie 2020 în stagiul de cotizare i s-au impus sarcini contributive mai mari decât altor categorii de contribuabili, exclusiv din motivul că în perioada respectivă a exercitat funcția de notar.

Mai consideră că, o asemenea abordare este discriminatorie și contrară principiului egalității, consacrat de art. 16 din Constituția Republicii Moldova, art. 1¹ din Legea nr. 156/1998 și art. 3 lit. b) din Legea nr. 489/1999.

Elena Constantinescu a reflectat că, dreptul la pensie constituie un drept patrimonial, protejat inclusiv prin art. 1 din Protocolul nr. 1 CEDO, iar refuzul de a valorifica perioada contributivă menționată reprezintă o restrângere neprevăzută expres de lege a drepturilor sale.

În opinia apelantei, instanța de fond nu a indicat norma legală care ar exclude perioada activității notariale din stagiul contributiv pentru pensia anticipată pentru carieră lungă.

Subsecvent, apelanta a invocat că hotărârea contestată se bazează preponderent pe argumentele pârâtei, fără a fi analizate efectiv argumentele și probele prezentate de reclamantă, iar ca urmare, instanța de fond nu ar fi cercetat complet și multiaspectual circumstanțele cauzei, nu ar fi asigurat protecția efectivă a drepturilor sale și ar fi aplicat eronat normele de drept material incidente.

În drept, apelanta a invocat prevederile art. 5, art. 9, art. 15² și art. 42 din Legea nr. 156/1998 privind sistemul public de pensii, art. 3 lit. b) din Legea nr. 489/1999 privind sistemul public de asigurări sociale, art. 16, art. 47 și art. 54 din Constituția Republicii Moldova, art. 9, art. 10, art. 11 și art. 1 din Protocolul nr. 1 CEDO, precum și prevederile art. 386 alin. (1) lit. a) și d) și 387 lit. c) Cod de procedură civilă.

Prin referința depusă la 14 martie 2025, prin email, ulterior și prin intermediul oficiului poștal la 17 martie 2025, CNAS a solicitat respingerea cererii de apel și menținerea hotărârii primei instanțe.

<u>Argumentele participanților la proces:</u>

Apelanta, Constantinescu Elena, în ședința instanței de apel a pledat pentru admiterea cererii de apel în sensul formulat, casarea hotărârii și emiterea unei noi hotărâri de admitere a acțiunii.

Reprezentantul intimatei Casa Naţională de Asigurări Sociale, Constantin Ghencea, în baza procurii, în ședința instanței de apel nu a susținut apelul declarat şi a solicitat respingerea acestuia.

Audiind participanții la proces, studiind materialele dosarului şi înscrisurile administrate, verificînd argumentele expuse în cererea de apel, precum și cercetînd din oficiu starea de fapt în baza tuturor probelor administrate la caz, Completul judiciar specializat în examinarea cauzelor de contencios administrativ al Curţii de Apel Centru conchide că, apelul declarat de Constantinescu Elena este neîntemeiat, motiv din care urmează a fi respins, cu menţinerea hotărârii Judecătoriei Chişinău (sediul Centru) din 5 iulie 2024, din următoarele considerente.

Aprecierea instanţei de apel a argumentelor părţilor şi cadrului legal aplicabil speţei:

În conformitate cu art. 195 Cod administrativ, *procedura acţiunii în contenciosul administrativ se desfăşoară conform prevederilor prezentului cod. Suplimentar se aplică corespunzător prevederile Codului de procedura civilă, cu excepţia art.169–171*.

Conform art.219 alin.(1), (3) Cod administrativ, *instanța de judecată este obligată să cerceteze starea de fapt din oficiu în baza tuturor probelor legal admisibile, nefiind legată nici de declarațiile făcute, nici de cererile de solicitare a probelor înaintate de participanți. Instanța de judecată nu are dreptul să depășească limitele pretențiilor din acțiune, însă, totodată, nu este legată de textul cererilor formulate de participanții la proces.*

În acord cu art. 240 alin. (1) lit. a) Cod administrativ, *examinând cererea de apel, instanţa de apel adoptă una dintre următoarele decizii, respinge apelul.*

Iar, norma cuprinsă la art. 239 Codul de procedură civilă stabilește că, *hotărârea judecătorească trebuie să fie legală şi întemeiată. Instanţa îşi întemeiază hotărîrea numai pe circumstanţele constatate nemijlocit de instanţă şi pe probele cercetate în şedinţă de judecată*.

În temeiul art.240 alin.(1) Cod de procedură civilă, *la deliberarea hotărârii, instanţa judecătorească apreciază probele, determină circumstanţele care au importanţă pentru soluţionarea cauzelor, care au fost sau nu stabilite, caracterul raportului juridic dintre părţi, legea aplicabilă soluţionării cauzei şi admisibilitatea acţiunii.*

Hotărârea este întemeiată, dacă în ea sunt expuse toate circumstanţele care au importanţă la soluţionarea cauzei şi care au fost verificate în şedinţa de judecată multilateral, complet, fiind elucidate probele privind circumstanţele constatate ale cauzei.

Prevederile legale enunţate impun în mod expres, obligația instanţei de apel să verifice circumstanţele şi raporturile juridice stabilite în hotărîrea primei instanţe, precum şi cele care nu au fost stabilite şi este obligată să verifice legalitatea hotărîrii în întregul ei şi să se pronunţe asupra tuturor motivelor invocate în apel.

Respectiv, conform practicii CEDO instanţa de apel, potrivit regulilor unui proces echitabil pornind de la aprecierea rolului determinant al concluziilor sale, are obligaţia să examineze efectiv problemele esenţiale care îi sunt supuse aprecierii şi să nu se limiteze doar la însuşirea motivelor și concluziilor date de instanţa inferioară. (*Hirro Balani c. Spaniei*, nr.18064/91 din 09.12.1994 §27; *Georgiadis v. Greciei* nr.21522/93 din 29.05.1997 §43).

Completul specializat în examinarea cauzelor de contencios administrativ al Curţii de Apel Centru, analizând legalitatea hotărârii pronunţate în raport cu prevederile art.225 Cod administrativ, art. 239 – 241 ale Codului de procedură civilă, constată că aceasta urmează a fi menţinută, or, instanţa de fond, corect a elucidat şi constatat circumstanţele cauzei, a verificat şi apreciat obiectiv, probele prezente la materialele cauzei, stabilind corect circumstanțele de fapt și aplicând corect legislația pertinentă ce guvernează raportul litigios.

Materialul probatoriu administrat de instanţa de fond, denotă următoarea situaţie de fapt.

Materialele cauzei atestă că, la 13 iunie 2023, Constantinescu Elena s-a adresat către CTAS cu cerere pentru stabilirea pensiei anticipate pentru carieră lungă (pag. 3 dosar administrativ).

Prin decizia CTAS nr. ***** din 25 iulie 2023, cererea în stabilirea pensiei anticipate pentru carieră lungă, a fost respinsă deoarece, reclamanta confirmă un stagiu de cotizare de 32.3 ani, stagiu insuficient pentru acordarea pensiei solicitate. S-a indicat că, la calcularea stagiului de cotizare necesar acordării pensiei anticipate pentru carieră lungă nu se iau în calcul perioadele necontributive prevăzute la art.5 alin.(2) și art.50 alin.(l) lit. d) și e) al Legii nr.158/1998 (pag. 2 dosar administrativ).

La 21 august 2023, Constantinescu Elena a depus cerere prealabilă, prin care a solicitat anularea deciziei CTAS nr. ***** din 25.07.2023 și emiterea unei decizii de admitere a cererii în vederea stabilirii pensiei anticipate pentru carieră lungă, începând cu data depunerii cererii 13 iunie 2023. (f.d.10-12)

Prin decizia CTAS nr. ***** din 30 august 2023 s-a respins în stabilirea pensiei anticipate pentru carieră lungă deoarece, Constantinescu Elena confirmă un stagiu de cotizare de numai 34.7 ani.

Totodată, prin răspunsul CNAS nr. 4253/23 din 4 septembrie 2023 s-a respins în satisfacerea cererii prealabile din 21 august 2023 (pag. 63 dosar administrativ).

Admisibilitatea acţiunii:

Prevederi relevante ale Codului administrative sunt următoarele.

Articolul 20. *Acţiunea în contencios administrativ*

Dacă printr-o activitate administrativă se încalcă un drept legitim sau o libertate stabilită prin lege, acest drept poate fi revendicat printr-o acţiune în contencios administrativ, cu privire la care decid instanţele de judecată competente pentru examinarea procedurii de contencios administrativ, conform prezentului cod.

Articolul 206. *Felurile acţiunilor în contencios administrativ*

(1) O acţiune în contencios administrativ poate fi depusă pentru: a) anularea în tot sau în parte a unui act administrativ individual (acţiune în contestare); b) obligarea autorităţii publice să emită un act administrativ individual (acţiune în obligare).

Reieșind din cerințele formulate, rezultă că acțiunea reclamantului este una **în obligare**.

Articolul 191. *Competenţa jurisdicţională pentru acţiunea în contencios administrativ*

(1) Cu excepţia cazurilor prevăzute la alin.(2) şi (3), judecătoriile soluţionează în fond toate acţiunile în contencios administrativ.

Articolul 196. *Competenţa teritorială pentru acţiunea în contencios administrativ*

(1) Acţiunea în contencios administrativ se depune la instanţa de judecată în a cărei rază teritorială îşi are sediul autoritatea publică care a desfăşurat activitatea administrativă contestată, daca legea nu prevede altfel.

Ținând cont de obiectul acțiunii și având în vedere prevederile art.191 alin.(1) Cod administrativ, examinarea prezentei cauze ține de competența Judecătoriei Chișinău, or, obiectul acesteia nu se regăsește în excepțiile de la alin.(2) și (3) a art.191 Cod administrativ.

Astfel, acțiunea în contencios administrativ a fost înaintată de reclamant cu respectarea competenței jurisdicționale și teritoriale.

Articolul 17. *Dreptul vătămat*

Drept vătămat este orice drept sau libertate stabilit/stabilită de lege căruia/căreia i se aduce atingere prin activitate administrativă.

Articolul 39. *Accesul liber la justiţie*

(1) Controlul judecătoresc al activităţii administrative este garantat şi nu poate fi îngrădit.

(2) Orice persoană care revendică un drept vătămat de către o autoritate publică în sensul art.17 sau prin nesoluţionarea în termenul legal a unei cereri se poate adresa instanţei de judecată competente.

Articolul 189. *Înaintarea acţiunii în contencios administrativ*

(1) Orice persoană care revendică încălcarea unui drept al său prin activitatea administrativă a unei autorităţi publice poate înainta o acţiune în contencios administrativ.

Articolul 10. *Actul administrativ individual*

(1) Actul administrativ individual este orice dispoziţie, decizie sau altă măsură oficială întreprinsă de autoritatea publică pentru reglementarea unui caz individual în domeniul dreptului public, cu scopul de a produce nemijlocit efecte juridice, prin naşterea, modificarea sau stingerea raporturilor juridice de drept public.

Articolul 11. *Categoriile actelor administrative individuale*

(1) Actele administrative individuale pot fi: a) acte defavorabile – actele care impun destinatarilor lor obligaţii, sancţiuni, sarcini sau afectează drepturile/interesele

legitime ale persoanelor ori care resping, în tot sau în parte, acordarea avantajului solicitat.

Instanța de apel statuează că, actele menționate supra constituie acte administrative individuale defavorabile reclamantei.

Articolul 19. *Cererea prealabilă*

Cererea prealabilă este instituţia care oferă o cale de soluţionare prejudiciară a litigiilor administrative.

Articolul 162. *Scopul procedurii prealabile*

(1) Procedura prealabilă urmăreşte scopul de a verifica legalitatea actelor administrative individuale.

(2) Dacă autoritatea publică nu soluţionează petiţia în termenele prevăzute de prezentul cod, persoana afectată este în drept să depună cerere prealabilă.

(3) Cererea prealabilă poate fi îndreptată spre:

a) anularea în tot sau în parte a unui act administrativ individual ilegal sau nul;

b) emiterea unui act administrativ individual.

Articolul 208. *Respectarea procedurii prealabile*

(1) Până la înaintarea acţiunii în contencios administrativ se va respecta procedura prealabilă, cu excepţiile prevăzute de lege.

(3) Dacă procedura prealabilă nu este prevăzută de lege, acţiunea în obligare se admite numai în cazul în care reclamantul a depus anterior la autoritatea publică competentă o cerere de emitere a actului administrativ individual.

După cum rezultă din materialele cauzei, se atestă că anterior sesizării instanței de contencios administrativ cu prezenta acțiune, Constantinescu Elena, a respectat procedura prealabilă, depunând cererea prealabilă la 21 august 2023.

Articolul 209. *Termenul de înaintare a acţiunii în contencios administrativ*

(1) Acţiunea în contestare şi acţiunea în obligare se înaintează în decurs de 30 de zile, dacă legea nu prevede altfel. Acest termen începe să curgă de la: a) data comunicării sau notificării deciziei cu privire la cererea prealabilă sau data expirării termenului prevăzut de prezentul cod pentru soluţionarea acesteia;

Astfel, coroborând prevederile normelor legale citate anterior, cu circumstanțele de fapt ale cauzei, Completul judiciar statuează că, acțiunea înaintată de Constantinescu Elena la 11 septembrie 2023, a fost depusă în instanța de contencios administrativ în termen, cât și cu respectarea procedurii prealabile, din care motive, instanța de fond corect a conchis asupra admisibilității acțiunii și a reținut spre examinare fondul cerințelor formulate în acțiune.

<u>Referitor la fondul acțiunii</u>.

Prevederi relevante ale Codului administrative sunt următoarele:

Articolul 224. *Hotărârile instanţei de judecată*

(1) Examinînd acţiunea în contencios administrativ în fond, instanţa de judecată adoptă una dintre următoarele hotărîri:

a) în baza unei acțiuni în contestare, anulează în tot sau în parte actul administrativ individual, precum și o eventuală decizie de soluționare a cererii prealabile, dacă acestea sînt ilegale și prin ele reclamantul este vătămat în drepturile sale;

b) în baza unei acţiuni în obligare, anulează în tot sau în parte actul administrativ individual de respingere a solicitării sau o eventuală decizie adoptată în procedura prealabilă şi obligă autoritatea publică să emită un act administrativ individual, dacă revendicarea pretenţiei reclamantului de emitere a actului este întemeiată.

f) respinge acţiunea ca fiind neîntemeiată, dacă nu sînt îndeplinite condiţiile de adoptare a unei hotărîri prevăzute la lit.a)–e).

Articolul 225. *Limitele controlului judecătoresc*

(1) Instanţa de judecată nu este competentă să se pronunţe asupra oportunităţii unui act administrativ.

(2) Verificarea exercitării de către autoritatea publică a dreptului discreţionar se limitează la faptul dacă autoritatea publică: a) şi-a exercitat dreptul discreţionar; b) a luat în considerare toate faptele relevante; c) a respectat limitele legale ale dreptului discreţionar; d) şi-a exercitat dreptul discreţionar conform scopului acordat prin lege.

Articolul 219. *Asigurarea protecţiei efective a drepturilor*

(1) Instanţa de judecată este obligată să cerceteze starea de fapt din oficiu în baza tuturor probelor legal admisibile, nefiind legată nici de declaraţiile făcute, nici de cererile de solicitare a probelor înaintate de participanţi.

Fiind învestită cu competența de soluționare a prezentului litigiu ca instanță de fond, Judecătoria Chișinău, sediul Centru prin hotărârea din 5 iulie 2024, a conchis asupra netemeiniciei acțiunii depusă de Constantinescu Elena către Casa Națională de Asigurări Sociale privind anularea actelor administrative și obligarea la emiterea actului administrativ.

Completul specializat în examinarea cauzelor de contencios administrativ al Curții de Apel Centru, apreciază hotărârea Judecătoriei Chişinău (sediul Centru) din 5 iulie 2024, ca fiind întemeiată din considerentele ce vor fi expuse în continuare.

<u>Legislația pertinentă cauzei:</u>

Constituția Republicii Moldova:

Articolul 16 Egalitatea

(1) Respectarea şi ocrotirea persoanei constituie o îndatorire primordială a statului.

(2) Toţi cetăţenii Republicii Moldova sunt egali în faţa legii şi a autorităţilor publice, fără deosebire de rasă, naţionalitate, origine etnică, limbă, religie, sex, opinie, apartenenţă politică, avere sau de origine socială.

Articolul 47 Dreptul la asistenţă şi protecţie socială

(1) Statul este obligat să ia măsuri pentru ca orice om să aibă un nivel de trai decent, care să-i asigure sănătatea şi bunăstarea, lui şi familiei lui, cuprinzînd hrana, îmbrăcămintea, locuinţa, îngrijirea medicală, precum şi serviciile sociale necesare.

(2) Cetăţenii au dreptul la asigurare în caz de: şomaj, boală, invaliditate, văduvie, bătrînețe sau în celelalte cazuri de pierdere a mijloacelor de subzistenţă, în urma unor împrejurări independente de voinţa lor.

Articolul 54 Restrângerea exerciţiului unor drepturi sau al unor libertăţi

(1) În Republica Moldova nu pot fi adoptate legi care ar suprima sau ar diminua drepturile şi libertăţile fundamentale ale omului şi cetăţeanului.

(2) Exerciţiul drepturilor şi libertăţilor nu poate fi supus altor restrîngeri decît celor prevăzute de lege, care corespund normelor unanim recunoscute ale dreptului internaţional şi sunt necesare în interesele securităţii naţionale, integrităţii teritoriale, bunăstării economice a ţării, ordinii publice, în scopul prevenirii tulburărilor în masă şi infracţiunilor, protejării drepturilor, libertăţilor şi demnităţii altor persoane, împiedicării divulgării informaţiilor confidenţiale sau garantării autorităţii şi imparţialităţii justiţiei.

(3) Prevederile alineatului (2) nu admit restrîngerea drepturilor proclamate în articolele 20-24.

(4) Restrângerea trebuie să fie proporţională cu situaţia care a determinat-o şi nu poate atinge existenţa dreptului sau a libertăţii.

Legea privind sistemul public de pensii nr. 156 din 14 octomrbie 1998.

Articolul 7. Dovada stagiului de cotizare

(1) Dovada stagiului de cotizare se face pe baza datelor din contul personal, gestionat în conformitate cu Legea privind sistemul public al asigurărilor sociale.

Articolul 8. Venitul mediu lunar asigurat.

(1) Baza de calcul al pensiei o constituie venitul mediu lunar asigurat din toată perioada de activitate, valorizat la momentul stabilirii pensiei.

(1^1) Valorizarea reprezintă indexarea venitului mediu lunar asigurat realizat începînd cu 1 ianuarie 1999, reieșind din coeficientul de creștere a salariului mediu pe economie din perioadele contributive pînă la anul precedent anului de stabilire a pensiei. Coeficienții de valorizare pentru fiecare an se aprobă de Guvern în fiecare an la 1 aprilie.

(2) Venitul mediu lunar asigurat se determină din suma contribuțiilor plătite în perioadele contributive, cotele de contribuții stabilite prin lege pentru aceste perioade şi numărul total de luni de cotizare. Formula de calcul a venitului mediu lunar asigurat este redată în anexa nr.1, parte integrantă a prezentei legi.

(3) Pentru perioadele specificate la art. 5 alin. (2) lit. a) și e), la determinarea venitului mediu lunar asigurat începînd cu 1 ianuarie 1999 se ia în considerare salariul minim lunar pe țară la data calculării pensiei. Pentru perioadele specificate la art. 5 alin. (2) lit. a^1), b), d) și f), la determinarea venitului mediu lunar asigurat începînd cu 1 ianuarie 1999 se ia în considerare salariul mediu lunar pe țară la data calculării pensiei.

Articolul 11. Dreptul de opţiune

(1) În cazul în care asiguratul îndeplineşte condiţiile pentru obţinerea mai multor categorii de pensii, el poate opta pentru o singură categorie.

(2) Pensionarului în drept să obţină o altă categorie de pensie i se acordă această pensie de la data depunerii cererii şi documentelor necesare.

Articolul 15^2. Pensia anticipată pentru carieră lungă

(1) Dreptul la pensie anticipată pentru carieră lungă se acordă persoanelor care au realizat un stagiu contributiv de cotizare cu 5 ani pentru bărbați și cu 3 ani pentru femei mai mare decât cel prevăzut la art. 42 alin. (1).

(2) La calcularea stagiului de cotizare necesar acordării pensiei anticipate pentru carieră lungă nu se iau în calcul perioadele necontributive prevăzute la art. 5 alin. (2).

(3) Cuantumul pensiei anticipate pentru carieră lungă se stabilește în aceleași condiții în care se stabilește cel al pensiei pentru limită de vârstă.

(4) Pensia anticipată pentru carieră lungă se acordă de la data depunerii cererii.

(5) La data îndeplinirii cumulative a condițiilor pentru acordarea pensiilor pentru limită de vârstă prevăzute la art. 15 alin. (1) se acordă, la cerere, pensie pentru limită de vârstă prin adăugarea perioadelor necontributive asimilate și a celor contributive.

Legea nr. 489 din 8 iulie 1999 privind sistemul public de asigurări sociale.

Articolul 3. Principiile organizării şi funcţionării sistemului public de asigurări sociale

Sistemul public de asigurări sociale (denumit în continuare sistem public) se organizează şi funcţionează având ca principii de bază:

a) principiul unicităţii, potrivit căruia statul organizează şi garantează sistemul public bazat pe aceleaşi norme de drept;

b) principiul egalităţii, care asigură tuturor participanţilor la sistemul public - contribuabili şi beneficiari - un tratament nediscriminatoriu în ceea ce priveşte drepturile şi obligaţiile prevăzute de lege;

c) principiul solidarităţii sociale, inter şi intrageneraţii, conform căruia participanţii la sistemul public îşi asumă conştient şi reciproc obligaţii şi beneficiază de dreptul pentru prevenirea, limitarea sau înlăturarea riscurilor sociale prevăzute de lege;

d) principiul obligativităţii, potrivit căruia persoanele fizice şi juridice au, conform legii, obligaţia de a participa la sistemul public; drepturile de asigurări sociale se exercită corelativ îndeplinirii obligaţiilor;

e) principiul contributivităţii, conform căruia; drepturile de asigurări sociale se cuvin pe temeiul contribuţiilor de asigurări sociale plătite;

f) principiul repartiţiei, potrivit căruia resursele bugetului asigurărilor sociale de stat se redistribuie pentru plata obligaţiilor ce revin sistemului public, conform legii;

g) principiul autonomiei, potrivit căruia sistemul public se administrează de sine stătător, pe baza legii;

h) principiul imprescriptibilităţii, potrivit căruia dreptul la pensie nu se prescrie;

i) principiul incesibilității, potrivit caruia dreptul la pensie nu poate fi cedat, total sau parţial.

Prezintă relevanță și Legea nr. 211/2018 pentru modificarea Legii nr. 489/1999 privind sistemul public de asigurări sociale.

Pct. 1.7 al Anexei nr. 1, notari învestiți în funcție în modul stabilit de lege pot beneficia de pensia pentru limită de vârstă şi ajutorul de deces.

Reglementări similare se regăsesc și în pct. 1.6 al Anexei nr. 1 din Legea nr.60/2020 privind instituirea unor măsuri de susținere a activității de întreprinzător și modificarea unor acte normative.

Raportând la caz normele de drept citate la circumstanțele faptice ale cauzei, Completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții de Apel Centru reține că, instanța de fond întemeiat a respins pretenţiile apelantei.

Or, materialele cauzei oferă dovezi substanțiale că, actele administrative contestate au fost emise în acord cu prevederile cadrului normativ aplicabil, astfel încît nu există temeiuri nici pentru anularea acestora, nici, subsecvent, pentru obligaţia intimatei să

emită actul administrativ individual favorabil, prin care să includă în stagiul de cotizare pentru stabilirea pensiei anticipate de carieră lungă perioada de la 1 septembrie 2018 până la 31 decembrie 2020, perioadă în care Constantinescu Elena a activat în funcție de notar.

Reieșind din suportul probator administrat se reține că, stagiul de cotizare necesar pentru stabilirea pensiei anticipate pentru carieră lungă la femei, pentru perioada 1 iulie 2022 -30 iunie 2023, constituie 36 ani.

Așadar, prima instanță justificat a reținut că, perioada 1 septembrie 2018-31 decembrie 2020, în care reclamanta/intimată a activat în calitate de notar nu urmează a fi luată în calcul la stabilirea pensiei anticipate pentru carieră lungă în conformitate cu prevederile art.15^2 al Legii nr. 156/1998 privind sistemul public de pensii, deoarece contribuțiile de asigurări sociale de stat obligatorii achitate de notari în mărime fixă, urmează a fi luate în calcul doar la stabilirea pensiei pentru limită de vârstă.

Completul judiciar respinge ca neîntemeiat argumentul apelantei potrivit căruia, din moment ce perioada activității notariale nu este enumerată printre perioadele necontributive prevăzute la art. 5 alin. (2) din Legea nr.156/1998, aceasta ar urma automat să fie inclusă în stagiul contributiv necesar acordării pensiei anticipate pentru carieră lungă.

Or, art. 15^2 din Legea nr.156/1998 nu poate fi interpretat izolat, ci în coroborare cu reglementările speciale privind categoriile de plătitori, tipul contribuțiilor achitate și drepturile de asigurări sociale pe care aceste contribuții le generează. Simpla achitare a unei contribuții în sumă fixă nu echivalează, prin ea însăși, cu realizarea unui stagiu contributiv valorificabil pentru orice categorie de pensie.

Pensia anticipată pentru carieră lungă reprezintă o categorie distinctă de pensie, introdusă ulterior, cu condiții speciale de acordare, iar pentru stabilirea acesteia legea cere realizarea unui stagiu contributiv calificat, nu doar existența unei plăți minime sau fixe la bugetul asigurărilor sociale de stat. Prin urmare, perioada achitării contribuțiilor în sumă fixă poate fi valorificată numai în limitele prevăzute expres de lege pentru categoria respectivă de plătitori.

Astfel, se constată că răspunsul CNAS nr.***** din 4 septembrie 2023 privind respingerea cererii prealabile și decizia CTAS Cimișlia nr.***** din 25 iulie 2023 și nr.***** din 29 august 2023 privind refuzul stabilirii pensiei anticipate, emise în privința apelantei Constantinescu Elena, corespund exigențelor legale.

Din aceste considerente argumentele expuse de Constantinescu Elena în acțiunea înaintată şi apelul declarat sunt neîntemeiate și nu pot fi reținute ca temei de anulare a unor acte administrative legale în fond.

Instanța de apel subliniază în acest context că, pentru a fi anulat un act administrativ, reclamanta/apelantă exercitând dreptul său la acțiune, urmează nu doar să-și expună dezacordul cu privire la activitatea administrativă, ci să-și fundamenteze acțiunea pe prevederile legale, condiție nerealizată în speță.

În lumina celor expuse supra, Completul judiciar conchide că argumentul expus de apelantă privind pretinsa irelevanță a Legii nr.211/2018 și a Legii nr.60/2020, este neîntemeiat, chiar dacă aceste acte normative au avut momente distincte de intrare în vigoare, ele confirmă regimul juridic special aplicabil notarilor care achită contribuții de

asigurări sociale în mărime fixă, regim care nu poate fi asimilat contribuțiilor ordinare achitate pentru toate riscurile și prestațiile sistemului public de asigurări sociale.

Esențial pentru speță nu este doar momentul adoptării acestor acte normative, ci natura juridică a contribuției achitate de apelantă în perioada 1 septembrie 2018–31 decembrie 2020 și întinderea drepturilor de asigurări sociale generate de această contribuție. Or, cadrul normativ aplicabil nu conferă notarilor care au achitat taxa fixă dreptul de a valorifica acea perioadă pentru pensia anticipată pentru carieră lungă, ci limitează efectele acesteia la pensia pentru limită de vârstă/pensia minimă, după caz.

Prin urmare, trimiterea primei instanțe la reglementările Legii nr.211/2018 și Legii nr.60/2020 nu reprezintă o aplicare retroactivă a legii, ci o analiză a regimului juridic al contribuțiilor fixe achitate de notari și a efectelor pe care acestea le produc în sistemul public de pensii.

La fel, faptul că pensia anticipată pentru carieră lungă a fost introdusă începând cu 1 ianuarie 2022 nu conduce la concluzia că toate perioadele anterioare, pentru care au fost achitate contribuții în regimuri juridice diferite, devin automat valorificabile pentru această categorie de pensie.

La data depunerii cererii, 13 iunie 2023, apelanta urma să confirme stagiul contributiv cerut de art.15² din Legea nr.156/1998, însă din materialele cauzei rezultă însă că, după revizuirea deciziei inițiale, CNAS a inclus perioada 1 ianuarie 2021–31 mai 2023, stabilind un stagiu confirmat de 34,7 ani, insuficient pentru acordarea pensiei anticipate pentru carieră lungă, iar perioada 1 septembrie 2018–31 decembrie 2020 nu a fost inclusă deoarece contribuția fixă achitată în acea perioadă acorda drepturi limitate, nefiind valorificabilă pentru categoria specială de pensie solicitată.

Nu poate fi acceptată teza apelantei potrivit căreia, în lipsa unei interdicții exprese, perioada achitării contribuțiilor în sumă fixă trebuie inclusă în stagiul necesar acordării pensiei anticipate pentru carieră lungă. Or, în materia asigurărilor sociale, drepturile nu se nasc prin analogie sau prin extinderea efectelor unei contribuții asupra unor prestații neprevăzute expres de lege, ci doar în condițiile și limitele stabilite de cadrul normativ aplicabil.

Iar, principiul legalității impune nu doar recunoașterea drepturilor prevăzute de lege, ci și respectarea limitelor în care legiuitorul a condiționat valorificarea contribuțiilor.

Ca urmare, lipsa unei interdicții exprese nu poate substitui lipsa unei norme pozitive care să permită valorificarea contribuțiilor fixe achitate de notari pentru stabilirea pensiei anticipate pentru carieră lungă.

Completul judiciar respinge și argumentul apelantei privind pretinsa discriminare, deoarece tratamentul juridic diferit aplicabil notarilor care achită contribuții în sumă fixă nu se întemeiază pe un criteriu arbitrar sau discriminatoriu, ci pe natura distinctă a regimului de contribuire și pe limitele drepturilor generate de această contribuție.

Persoanele aflate în situații juridice diferite pot fi supuse unor regimuri juridice diferite, fără ca aceasta să constituie discriminare.

În speță, apelanta nu se află într-o situație identică cu persoanele pentru care angajatorul și/sau asiguratul au achitat contribuții ordinare în sistemul public,

valorificabile pentru toate prestațiile corespunzătoare. Or, contribuția fixă achitată de notari a fost reglementată distinct, cu efecte juridice limitate.

Prin urmare, diferența de tratament invocată de apelantă are o justificare obiectivă și rezonabilă, derivată din modalitatea de contribuire și din categoria drepturilor de asigurări sociale garantate prin lege.

Nici invocarea art.1 din Protocolul nr.1 la CEDO nu poate conduce la admiterea apelului, deoarece protecția dreptului de proprietate în materia prestațiilor sociale operează doar în măsura în care persoana are un drept patrimonial recunoscut de legislația internă sau cel puțin o speranță legitimă suficient de bine întemeiată în dreptul național.

În prezenta cauză, apelanta nu a demonstrat existența unui drept recunoscut de lege la includerea perioadei 1 septembrie 2018–31 decembrie 2020 în stagiul necesar acordării pensiei anticipate pentru carieră lungă, dimpotrivă, regimul juridic al contribuției fixe achitate de notari limita valorificarea acesteia la pensia pentru limită de vârstă/pensia minimă, nefiind aplicabilă categoriei speciale de pensie anticipate pentru carieră lungă.

În lipsa îndeplinirii condițiilor legale pentru acordarea pensiei solicitate, refuzul CNAS nu constituie o ingerință nejustificată într-un drept patrimonial, ci reprezintă aplicarea cadrului normativ incident.

Concomitent, Completul judiciar conchide că argumentele apelantei referitoare la includerea perioadei 1 septembrie 2018–31 decembrie 2020 în stagiul contributiv necesar acordării pensiei anticipate pentru carieră lungă sunt neîntemeiate, deoarece contribuțiile achitate de notari în mărime fixă în perioada respectivă nu produc efectele juridice invocate de apelantă pentru categoria specială de pensie solicitată.

Prin urmare, aserțiunile apelantei că prima instanță ar fi interpretat eronat art.5 și art.15² din Legea nr.156/1998 nu pot fi reținute, deoarece instanța de fond a examinat corect natura juridică a pensiei anticipate pentru carieră lungă, condițiile speciale de acordare a acesteia și regimul contribuțiilor achitate de notari în sumă fixă.

La fel, Completul judiciar conchide că argumentele privind aplicarea greșită a Legii nr.211/2018 și Legii nr.60/2020, pretinsa discriminare, precum și invocarea dreptului patrimonial garantat de art.1 Protocolul nr.1 la CEDO, nu răstoarnă concluzia primei instanțe privind legalitatea actelor administrative contestate.

Din aceste considerente, instanța conchide asupra inaplicabilității în speță, în privința apelantei, a interpretării extensive propuse de aceasta asupra art.15² din Legea nr.156/1998, deoarece situația faptică a apelantei nu întrunește condiția confirmării stagiului contributiv necesar pentru stabilirea pensiei anticipate pentru carieră lungă.

În consecință, se atestă și lipsa temeiurilor pentru admiterea pretenției subsecvente privind obligarea CNAS la emiterea actului administrativ individual favorabil, prin care să fie inclusă în stagiul de cotizare pentru stabilirea pensiei anticipate de carieră lungă perioada 1 septembrie 2018–31 decembrie 2020. Or, odată ce această perioadă nu poate fi valorificată pentru categoria specială de pensie solicitată, iar stagiul confirmat de CNAS constituie 34,7 ani, apelanta nu întrunește condiția legală privind stagiul contributiv necesar pentru acordarea pensiei anticipate pentru carieră lungă.

Prin urmare, actele administrative contestate au fost emise cu respectarea competenței, procedurii și normelor de drept material aplicabile, iar hotărârea primei instanțe este legală și întemeiată.

Dezvoltând concluziile analizate mai sus, Completul reține suplimentar că soluția instanței de fond, menținută de Completul judiciar, este susținută și de principiul echilibrului financiar și actuarial al sistemului public de pensii. Or, sistemul public de pensii nu funcționează ca un raport individual de echivalență strictă între suma achitată de o persoană și orice prestație pe care aceasta o poate pretinde la alegerea sa, ci ca un mecanism public de asigurare socială, întemeiat pe legalitate, contributivitate, solidaritate și sustenabilitate bugetară. Anume din acest motiv legiuitorul este competent să stabilească diferențiat categoriile de contribuabili, modalitățile de contribuire, riscurile sociale acoperite și prestațiile care pot fi valorificate în baza fiecărui regim contributiv.

Prin urmare, Completul judiciar specializat o dată în plus va reintera că contribuția fixă achitată de notari nu poate fi tratată judiciar ca o contribuție generală, integral asimilabilă contribuțiilor ordinare raportate la venitul asigurat. O asemenea asimilare ar altera raportul stabilit de legiuitor între contribuție și prestație și ar permite valorificarea unui regim contributiv special pentru o categorie de pensie pe care legea nu a atașat-o acelui regim.

Este de reținut și faptul că în jurisprudența Curții Constituționale s-a reținut constant că domeniul asigurărilor sociale aparține marjei de apreciere a legiuitorului, care poate configura condițiile de acordare a pensiilor în funcție de resursele disponibile, de politica socială a statului și de necesitatea menținerii echilibrului financiar al sistemului public. Art. 47 din Constituție garantează dreptul la asistență și protecție socială, însă nu exclude competența Parlamentului de a stabili condițiile, limitele și categoriile de prestații sociale.

În această ordine de idei, Completul judiciar specializat remarcă că nu poate fi ignorat faptul că sistemul public de pensii funcționează pe baza unui echilibru actuarial și financiar stabilit de legiuitor. Extinderea pe cale judiciară a sferei persoanelor care beneficiază de o anumită categorie de pensie sau modificarea regulilor de valorificare a contribuțiilor sociale poate produce consecințe directe asupra resurselor sistemului public de asigurări sociale. Tocmai din acest motiv Curtea Europeană a Drepturilor Omului recunoaște statelor o marjă largă de apreciere în configurarea sistemelor de securitate socială, iar Curtea Constituțională a Republicii Moldova a statuat că instanțele nu pot substitui opțiunile de politică socială ale Parlamentului decât atunci când acestea contravin în mod evident Constituției.

În cauza Carson și alții c. Regatului Unit, Curtea a examinat diferențe de tratament în materia pensiilor de stat și a admis că sistemele naționale pot distinge între categorii diferite de beneficiari, în funcție de criterii normative proprii, atât timp cât diferența are o justificare obiectivă și rezonabilă. În aceeași ordine de idei, Curtea Europeană a subliniat că plata contribuțiilor într-un sistem public de asigurări sociale nu este identică cu participarea la un fond privat sau ocupațional de pensii și nu conferă, prin ea însăși, garanția accesului la orice beneficiu social posibil. Regimul de pensii este determinat de lege, iar nu de o echivalență contractuală directă între contribuție și prestație. Raportând aceste principii la prezenta cauză, Completul constată că admiterea interpretării propuse de apelantă ar avea ca efect transformarea contribuției fixe achitate de notari într-o contribuție generală, valorificabilă pentru toate categoriile de pensii.

O asemenea concluzie nu rezultă din lege și ar crea, pe cale judiciară, un drept nou, cu impact asupra echilibrului financiar al sistemului public de pensii.

Completul subliniază că interpretarea normelor juridice nu poate conduce la modificarea conținutului acestora. Rolul instanței este de a identifica voința obiectivă a legiuitorului exprimată în norma juridică, iar nu de a substitui această voință prin propria apreciere asupra oportunității sau echității soluției legislative. În caz contrar, instanța ar exercita atribuții de legiferare incompatibile cu principiul separației puterilor în stat consacrat de art. 6 din Constituție.

În consecință, la caz faptul că apelanta a achitat contribuții de asigurări sociale în sumă fixă nu generează, în lipsa unei norme exprese, dreptul de a valorifica perioada respectivă pentru stabilirea pensiei anticipate pentru carieră lungă. Această categorie de pensie are un regim juridic special și presupune realizarea unui stagiu contributiv calificat, iar contribuția fixă achitată de notari în perioada litigioasă produce doar efectele prevăzute de lege pentru acel regim contributiv. Astfel, refuzul CNAS de a include perioada 01 septembrie 2018 – 31 decembrie 2020 în stagiul necesar acordării pensiei anticipate pentru carieră lungă nu afectează disproporționat dreptul reclamantei la protecție socială și nu constituie o ingerință arbitrară în dreptul patrimonial pretins, ci reprezintă aplicarea cadrului legal adoptat de legiuitor în limitele politicii sociale și ale echilibrului financiar al sistemului public de pensii.

Urmare a constatărilor detaliate supra ce vizează circumstanțele faptice ale cazului dedus judecării în ordine de apel, Completul judiciar concluzionează că argumentele expuse de Constantinescu Elena în cererea de apel sunt lipsite de substanță juridică obiectivă, iar instanța de fond - reieșind din cumulul probelor administrate, a soluționat cauza sub toate aspectele de fapt și de drept, în consecință hotărîrea emisă fiind legală şi întemeiată, în corespundere cu art. 130 Cod de procedură civilă.

Prin prisma acestor constatări, instanța de apel concluzionează că la caz dubiul judiciar a fost înlăturat, netemeinicia cerințelor părții apelante a fost demonstrată, iar argumentele invocate de către apelant poartă caracter pur formal.

Cercetând cu maximă diligență materialul probator prezentat în raport cu starea de fapt reținută la caz, Completul specializat în examinarea cauzelor de contencios administrativ al Curții de Apel Centru notează că, dosarul nu conține vreun element susceptibil să o facă să ajungă la o altă concluzie în prezenta cauză.

Sintetizând cele detaliate mai sus, statuând cu certitudine că argumentele părții apelante sunt neîntemeiate, iar hotărîrea instanţei de fond este legală și întemeiată, Completul de Contencios Administrativ conchide a respinge apelul declarat de Constantinescu Elena şi a menține hotărîrea Judecătoriei Chişinău (sediul Centru) din 5 iulie 2024.

În conformitate cu prevederile art.240 alin. (1) lit. a) Cod administrativ, art. 389-390 CPC, Completul de Contencios Administrativ din cadrul Colegiului Civil, Comercial şi de Contencios Administrativ al Curţii de Apel Centru

D E C I D E:

Apelul declarat de Constantinescu Elena, ***se respinge***.

Se menține hotărîrea Judecătoriei Chişinău (sediul Centru) din 05 iulie 2024.

Decizia este executorie de la emitere, însă poate fi contestată cu recurs la Curtea Supremă de Justiţie.

Recursul se depune la Curtea Supremă de Justiţie în termen de două luni.

Președintele completului,
Judecătorul Mîra Ghenadie

Judecătorii Ghedrovici Nicolae

Bostan Angela